ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-11

BOLA SHAXSINING RIVOJIDA O‘YIN TERAPIYASINI QO‘LLASH SHART-SHAROITLARI

O‘rinova Feruza O‘ljayevna
Farg‘ona davlat universiteti, maktabgacha ta’lim kafedrasi professori v.b. pedagogika fanlari nomzodi
Abdumutalova Dilyora Alimardon qizi, talaba

Annotatsiya: Bugungi kunda bolaning shaxs sifatida rivojlanishida o‘yin terapiyasi katta ahamiyatga ega bo‘lib, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida psixologik xizmat vositasi sanaladi. O‘yin terapiyasi yordamida bolalar intellektual ko‘nikmalarini shakllantiradilar, jismoniy jihatdan rivojlanadilar, hamda muloqot qilishni, atrof-muhitni o‘rganadilar. Bu maktabgacha yoshdagi bolaning shaxsiyatini, uning axloqiy-irodaviy fazilatlarini shakllantirishning eng samarali vositasi bo‘lib, o‘yinda amalga oshiriladi.

Kalit so‘zlar: o‘yin, o‘yin terapiyasi, art terapiya, ertak terapiya, raqs terapiyasi, qum terapiyasi, metod, bola psixologiyasi, rivojlanish, tarbiyachining roli

CONDITIONS FOR THE APPLICATION OF PLAY THERAPY IN THE DEVELOPMENT OF A CHILD'S PERSONALITY

Urinova Feruza Uljayevna
Fergana State University, Professor, Department of Preschool Education, etc, candidate of Pedagogical Sciences

Abstract: Today, play therapy is of great importance in the development of a child as a person and is considered a means of psychological service in preschool educational organizations. With the help of play therapy, children form intellectual skills, develop physically, and learn to communicate and understand the environment. This is the most effective means of forming the personality of a preschool child, his moral and volitional qualities, which is carried out in the game.

Keywords: play, play therapy, art therapy, fairy tale therapy, dance therapy, sand therapy, method, child psychology, development, the role of the educator

УСЛОВИЯ ПРИМЕНЕНИЯ ИГРОВОЙ ТЕРАПИИ В РАЗВИТИИ ЛИЧНОСТИ РЕБЁНКА

Уринова Феруза Улжаевна
Ферганский государственный университет, профессор кафедры дошкольного образования, кандидат педагогических наук

Аннотация: Сегодня игровая терапия имеет большое значение в развитии ребёнка как личности и рассматривается как средство психологической помощи в дошкольных образовательных организациях. С помощью игровой терапии дети формируют интеллектуальные навыки, развиваются физически, учатся общаться и понимать окружающий мир. Это наиболее эффективное средство формирования личности дошкольника, его морально-волевых качеств, которое осуществляется в игре.

Ключевые слова: игра, игровая терапия, арт-терапия, сказкотерапия, танцевальная терапия, песочная терапия, метод, детская психология, развитие, роль воспитателя.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-11

KIRISH

Ta’lim-tarbiya va ilm-fan taraqqiyoti har qanday mamlakatning ertangi kunini, istiqbolini belgilab beruvchi asosiy ustundir. Shu bois yurtimizda bu borada amalga oshirilayotgan islohotlar, barcha sa’y-harakatlar ta’lim sifati hamda natijadorligini ta’minlashga qaratilgani bilan yanada ahamiyatlidir. Davlatimiz rahbari tomonidan ta’lim tizimining ilk poydevori qo‘yiladigan maktabgacha ta’lim sohasini yangi pog‘onaga olib chiqish, bolalarning iqtidori hamda salohiyatini ilk yoshlardanoq to‘g‘ri yo‘naltirish borasida juda ko‘p tashabbuslar hayotga tatbiq etilmoqda va bu sa’y-harakatlar bolalar ta’lim-tarbiyasida o‘zining ijobiy natijasini bermoqda.

O‘yin terapiyasi mahoratini egallash ko‘plab kasblar va sohalarda martaba o‘sishi va muvaffaqiyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Ta’limda o‘yin terapiyasi usullari o‘qituvchilar tomonidan qiziqarli va inklyuziv ta’lim muhitini yaratish, ijtimoiy-emotsional rivojlanishni rag’batlantirish va xulq-atvor muammolarini hal qilish uchun qo‘llaniladi. Sog‘liqni saqlash sohasida o‘yin terapevtlari kasallik, travma yoki rivojlanish muammolariga duch kelgan bolalar va oilalarni qo‘llab-quvvatlash uchun tibbiyot mutaxassislari bilan birga ishlaydi. Ijtimoiy ishchilar bolalar va oilalarga ajralish, zo‘ravonlik yoki yo‘qotish kabi qiyin hayotiy vaziyatlarni yengishda yordam berish uchun o‘yin terapiyasidan foydalanadilar.

O‘yin terapiyasi usullarini samarali qo‘llash qobiliyati, shuningdek, maslahat va martaba imkoniyatlarini oshirishi mumkin. O‘yin terapevtlari ruhiy salomatlik muammolarining keng doirasini hal qilish uchun barcha yoshdagi mijozlar, jumladan bolalar, o‘smirlar va kattalar bilan ishlaydi. Mutaxassislar o‘yin terapiyasi mahoratini o‘zlashtirib, terapevtik vositalar to‘plamini kengaytirishlari, mijozlar natijalarini yaxshilashlari va bu sohada o‘zlarini baholay olishlari mavzuning dolzarbligi hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Bugungi kunda bolaning shaxs sifatida rivojlanishida o‘yin terapiyasi katta ahamiyatga ega bo‘lib, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida psixologik xizmat vositasi sanaladi. O‘yin terapiyasi yordamida bolalar intellektual ko‘nikmalarini shakllantiradilar, jismoniy jihatdan rivojlanadilar, hamda muloqot qilishni, atrof-muhitni o‘rganadilar. Shu o‘rinda, birinchi marta aynan Zigmund Freyd psixoanalizda o‘yin terapiyasidan foydalanishni boshlaganligi hamda bolalar o‘yinlarini tasvirlab, bola o‘zining o‘tmishdagi passiv tajribalarini faol o‘yinga aylantiradi, deb ta'kidlaganligini aytib o‘tish joiz. M. Klein esa psixologiya tarixidagi birinchi marta bolalarni psixoanaliz yo‘nalishida psixoterapiya qilishda o‘yinchoqlardan foydalanishni tajribadan o‘tkazgan. M. Klein bolaning o‘yinini ongsizlikka kirishni ochib, erkin uyushmaga o‘xshash deb tushuntirgan. Demak, o‘yin - bu bolalar birinchi navbatda tengdoshlari bilan muloqot qiladigan mustaqil faoliyat turi ekanligini ta’kidlash o‘rinlidir. Ularni umumiy maqsad, unga erishish yo‘lidagi birgalikdagi sa’y-harakatlar, umumiy manfaatlar va tajribalar birlashtiradi. A.S. Makarenko bolalar o‘yinlarining rolini “O‘yin bola hayotida muhim ahamiyatga ega, u kattalarning faoliyati, mehnati, xizmati bilan bir xil ma’noga ega”,- deb ta’kidlagan.[1]

Ibn Sino o‘zining mashhur “Qonun-fit-tib” asarida quyidagilarni ta’kidlaydi: “Tanani chiniqtirishda chaqaloqlar uchun juda foydali vositalar qatoriga, birinchidan, yengil tebratish va, ikkinchidan, odatda uxlatish uchun aytiladigan qo‘shiqlar — allalar kiradi. Bolaning ushbu ikki narsani qabul qilish darajasiga muvofiq uning jismoniy mashqlarga va musiqaga moyilligini aniqlaydilar. Ularning

[1] file:///C:/Users/Windows%2010%20Pro/Downloads/Raxmatullayeva+Zamira+Olimjonovna%20(2).pdf

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-11

birinchisi tanaga, ikkinchisi esa ruhiyatga tegishlidir". Bunda Ibn Sino ma'naviy tarbiya bolaning chaqaloq yoshidan beshigini tebratish davomida (jismoniy tarbiya) alla (qo'shiq) aytish vositalari bilan mushtarak tarzda olib borilishi lozimligini aytib o'tgan.[2]

"Fantaziya-barcha qarama-qarshiliklar singari ichki va tashqi olamlar bir-biriga bog'langan barcha imkoniyatlarning onasi" (Karl Gustav Yung). Yung tomonidan ishlab chiqilgan faol tasavvur texnikasi qum terapiyasining nazariy asosi sifatida qaralishi mumkin. Yung sandboxni (qum quti) kollektiv ongsizlikning bolalarcha tomoni, travmatik tajribaga ko'rinadigan shakl berish qobiliyati deb ta'rifladi. Qum uchastkalarini yaratish ijodiy regressiyaga yordam beradi, qum qutisida ishlash bolalikka qaytadi va "bola arxetipi" ning faollashishiga yordam beradi. O'zining "ichki bolasi" bilan tanishish tajribasidan so'ng, Yung shunday yozadi: "bolaning ustunligi nafaqat uzoq o'tmishdagi narsa, balki hozir mavjud bo'lgan narsa, ya'ni bu ibtidoiy iz emas, balki hozirgi paytda ishlaydigan tizimdir. "Bola" kelajakda shaxsning o'zgarishiga yo'l ochadi".[3]

O'yin terapiyasi haqida shunday fikrga keldikki, bu usul, ayniqsa, bolalar bilan ishlashda juda samarali va tabiiy yondashuvdir O'yin terapiyasi, psixologik yordam ko'rsatish va insonlarning emotsional, ijtimoiy yoki ruhiy holatlarini yaxshilash uchun o'yinlardan foydalanish usulidir. Bu usul odatda bolalar uchun qo'llaniladi, chunki ular o'z his-tuyg'ularini va muammolarini ifodalashda o'yin orqali ko'proq erkinlik va tabiiylikka ega bo'lishadi. Biroq, bu metod kattalar uchun ham foydali bo'lishi mumkin, ayniqsa ularning ichki muammolarini, stress yoki travmalarini hal qilishda samaralidir.

METODOLOGIYA

O'yin terapiyasi asosan bolalar uchun qo'llaniladi. Buning sababi shundaki, bolalar o'z his-tuyg'ularini qayta ishlay olmaydilar yoki ota-onalarga bildira olmaydilar. Malakali terapevt bolaning muammolarini kuzatish va tushunish uchun o'yin vaqtidan foydalanishi mumkin. O'yin terapiyasi psixologlar va psixiatrlar kabi turli litsenziyaga ega ruhiy salomatlik mutaxasislari tomonidan qo'llaniladi. Bundan tashqari, o'yin terapiyasi assotsiyatsiyasi litsenziyalangan ruhiy salomatlik mutaxasislari, maktab maslahatchilari va maktab psixologlari uchun maxsus o'quv dasturlari va kengaytirilgan ma'lumotlarni taqdim etadi. Professional Play Therapy International tashkilotiga ko'ra, o'yin terapiyasiga yuborilgan bolalarning 71 foizi ijobiy o'zgarishlarni boshdan kechirishi mumkin.[4] O'yin terapiyasi barcha yoshdagi odamlarga foyda keltirishi mumkin bo'lsa-da, u odatda 3 yoshdan 12 yoshgacha bo'lgan bolalarda qo'llaniladi. O'yin terapiyasi turli vaziyatlarda foydali bo'lishi mumkin:

1. Tibbiy muolajalar, surunkali kasalliklar;
2. Rivojlanish kechikishi yoki o'rganishdagi qiyinchiliklar
3. Maktabdagi muammoli xatti-harakatlar
4. Ajralish yoki yaqin oila-a'zolarining o'limi kabi muammolar
5. Tabiiy ofatlar yoki travmatik hodisalar

---

8 https://www.google.com/search?q=ibn+sino+tib+qonunlari+asari&rlz=1C1GTPM_enUZ1141UZ1141&oq=ibn+sinoning+qonun&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUqCggEEAAYgAQYogQyBggAEEUYOTIICAEQABgWGB4yCAgCEAAYFhgeMgcIAxAAGO8FMgoIBBAAGIAEGKIEMgoIBRAAGIAEGKIE0gEJMTcxMDJqMGo3qAIAsAIA&sourceid=chrome&ie=UTF-8

3 https://www.google.com/search?q=karl+gustav+yung&rlz=1C1GTPM_enUZ1141UZ1141&oq=karl+gustav+&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUqDwgAEAAYQxjjAhiABBiKBTIPCAAQABhDGOMCGIAEGIoFMgwIARAuGEMYgAQYigUyBggCEEUYOTIHCAMQABiABDIHCAQQABiABDIHCAUQLhiABDIHCAYQLhiABDIJCAcQABgKGIAEMgkICBAuGAoYgAQyCQgJEAAYChiABNIBCTExNzQ1ajBqNKgCALACAQ&sourceid=chrome&ie=UTF-8

4 https://www.playtherapypro.com/

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

VOLUME-5, ISSUE-11

6. Uydagi zo‘ravonlik yoki beparvolik
7. Ovqatlanish va hojatning buzilishi
8. Diqqatning yetishmasligi

O‘yin terapiyasi quyidagicha qo‘llaniladi: yoshi va rivojlanish bosqichiga qarab bolalar kattalarniki kabi til ko‘nikmalarga ega emaslar. Ular nimani his qilganligini ko‘p hollarda kattalarga ayta olmaydilar. Kattalar ham bolaning og’zaki va og’zaki bo‘lmagan signallarini noto‘g’ri talqin qilishlari mumkin. O‘yin orqali bolalar dunyoni va uning o‘rnini tushunishni o‘rganadilar. O‘yinchoqlar ramz sifatida harakat qilishi va ko‘proq ma’noga ega bo‘lishi mumkin. Bola kattalar dunyosida o‘zini yetarli darajada ifoda eta olmaganligi sababli, terapevt bolani o‘z dunyosiga kiritadi. Mashg’ulotlar odatda 30 daqiqadan bir soatgacha davom etadi va haftada bir marotaba o‘tkaziladi. Seanslar qancha vaqt davom etishi bolaga va bu turdagi terapiyaga uning qanchalik javob berishiga bog’liq. Terapiya individual va guruhlarda o‘tkazilishi mumkin. O‘yin terapiyasi direktiv yoki direktiv bo‘lmagan bo‘lishi mumkin. Direktiv yondashuvda terapevt mashg’ulotda ishlatiladigan o‘yinchoqlar yoki o‘yinlarni ko‘rsatishda yetakchilik qiladi. Terapevt o‘yinni aniq maqsad bilan boshqaradi. Direktiv bo‘lmagan yondashuv kamroq kuzatiladi. Bola o‘yinchoqlar va o‘yinlarni o‘z xohishiga ko‘ra tanlashi mumkin. Terapevt diqqat bilan kuzatadi va kerak bo‘lganda ishtirok etadi. Mashg’ulotlar bola o‘zini xavfsiz his qiladigan joyda o‘tkazilishi kerak. Terapevt quyidagi usullardan foydalanishi mumkin:

1. Ijodiy vizualizatsiya
2. Hikoya
3. Rol o‘ynash
4. O‘yinchoq telefonlar
5. Qo‘g‘irchoqlar, yumshoq o‘yinchoqlar va niqoblar
6. San’at va hunarmandchilik anjomlari
7. Suv va qum terapiyasi
8. Turli xil shakllar
9. Raqs, ijodiy harakat va musiqiy parchasi
10. Ertak terapiyasi

O‘yin terapiyasiga quyidagilarni misol qilib keltirish mumkin: Terapevt vaziyatga qarab bolani muayyan o‘yin usullariga yo‘naltiradi. Terapevt bolani bilish va uning muammolarini hal qilishda yordam berish uchun o‘yin terapiyasidan foydalanishi mumkin bo‘lgan ko‘plab usullar mavjud. Misol uchun, terapevt bolaga qo‘g‘irchoq uyi va ba’zi qo‘g‘irchoqlarni taklif qilishi mumkin. Ulardan ba’zi muammolarni hal qilishni so‘rashi mumkin. Bu terapevtning bolaning fikrlash jarayonini tushunishi uchun bola rasm chizish yoki chizish paytida savollar berish kabi oddiy bo‘lishi mumkin. Yoki muammoni hal qilish, hamkorlik qilish va ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish uchun bola bilan turli xil o‘yinlarni o‘ynash kerak.

Pedagogik kuzatish metodi. Uni qo‘llash jarayonida ta’lim muassasalarining o’quv-tarbiya ishlari jarayonini o’rganish asosida tadqiq etilayotgan muammo, holat aniqlanadi, tajriba avvali va yakunida qo‘lga kiritilgan ko‘rsatkichlar o‘rtasidagi farq to‘g‘risidagi ma’lumotga ega bo‘linadi. Pedagogik kuzatish murakkab va o‘ziga xos xususiyatlarga ega. Kuzatish aniq maqsad asosida, uzluksiz, izchil va tizimli amalga oshirilsa, kutilgan natijani qo‘lga kiritish mumkin. Olib borilayotgan pedagogik kuzatish ta’lim-tarbiya sifatini oshirish, o‘quvchi shaxsini shakllantirishga xizmat qilsa, mazkur metodning ahamiyati yanada oshadi.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-11

Suhbat metodi. Bu metod pedagogik kuzatish jarayonida ega bo‘lingan ma’lumotlarni boyitish, mavjud holatga to’g’ri baho berish, muammoning yechimini topishga imkon beruvchi pedagogik shart-sharoitlarni yaratish, tajriba-sinov ishlari sub’ektlari imkoniyatlarini muammo yechimiga jalb etishga yordam beradi. Suhbat maqsadga muvofiq holda indiviudal, guruhli hamda ommaviy shaklda o‘tkaziladi. Suhbat jarayonida respondentlarning imkoniyatlari to‘la-to‘kis namoyon qilinishiga erishish muhimdir. Uning samarali bo‘lishi uchun quyidagilarga amal qilish maqsadga muvofiq:

Anketa metodi (fransuzcha – tekshirish). Ushbu metod yordamida pedagogik kuzatish va suhbat jarayonida to‘plangan dalillar boyitiladi. Anketa metodi ham tizimlangan savollar asosida respondentlar bilan muloqotni tashkil etishga asoslanadi. Anketa savollariga javoblar, ko‘p hollarda yozma ravishda olinadi.

Intervyu metodi respondent tomonidan tadqiq etilayotgan muammoning u yoki bu jihatini yorituvchi hodisaga nisbatan munosabat bildirilishini ta’minlaydi. Intervyu respondent e’tiboriga turkum savollarni havola etish asosida o‘tkaziladi. Intervyu jarayonida olingan savollarga nisbatan tadqiqotchi tomonidan munosabat bildirilishi uning samarasini oshiradi.

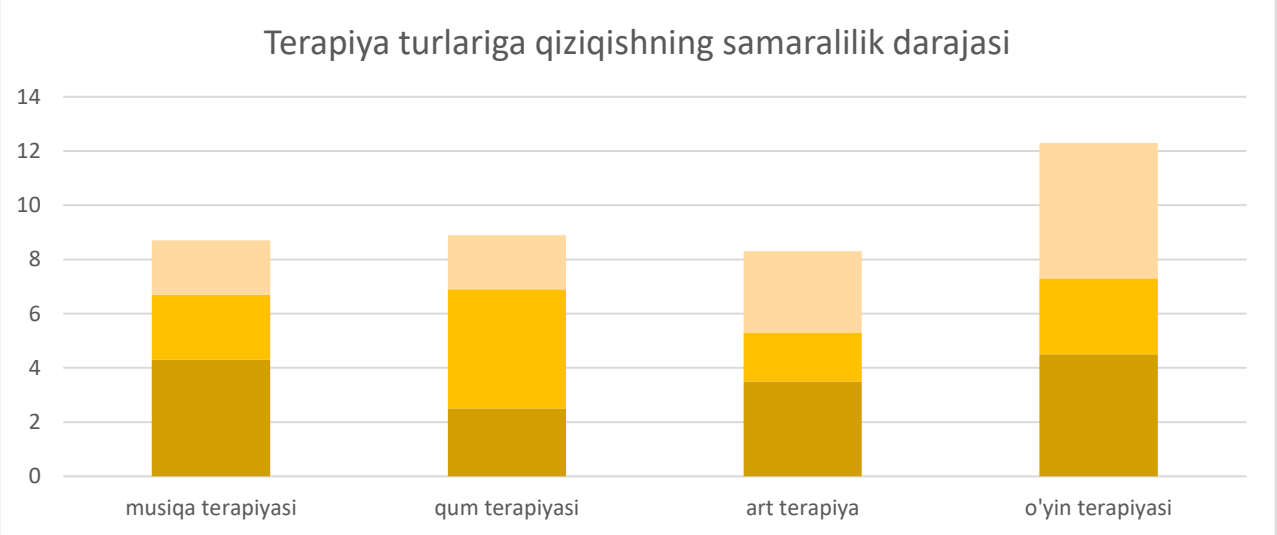
TADQIQOT NATIJALARI

So‘rovnoma natijasida aniq bo‘ldiki, o‘yin terapiyasi hali jamiyatimiz uchun yangi tushuncha bo‘lganligi sababli tadqiqotimiz boshida va o‘rtalarida unga bo‘lgan qiziqish va talab birmuncha kam bo‘ldi. Savollar ham ota-onalar uchun tushunarsizdek tuyuldi. Lekin biz tarbiyachi-pedagoglar, psixolog, defektolog-logopedlar bilan hamkorlikda olib borgan tushuntirish ishlarimiz, online va offline tarzda o‘tilgan mashg‘ulot-seminarlarimiz natijasida tadqiqotimiz oxiriga kelib biz ko‘zlagan maqsadga erishildi.

Terapiya turlarining qo‘llanilishi. Ushbu jadvalda keltirigan ko‘rsatkichlar shuni anglatadiki, biz tarbiyachilar, ota-onalar va bolalarga o‘yin terapiyasini amalda qo‘llash bo‘yicha ma’lumotlar berdik. Bolalarda sinab ko‘rilganda quyidagi natijalarga erishdik.

Bunda o‘yin terapiyasi qo‘llanilganda terapiyaning boshqa turlari ya’ni qum terapiyasi, ertak terapiyasi va raqs terapiyasiga qaraganda yuqori ko‘rsatkichlarga ega bo‘lganligini ko‘rishimiz mumkin. Buni foizlarda ifodalaydigan bo‘lsak, o‘yin terapiyasi 70%, qum terapiyasi 15%, ertak terapiyasi 7,5% va raqs terapiyasi 7,5% ni tashkil etdi.

Terapiya turlarining samaradorligi. Quyidagi jadvalda terapiyaning turlariga bo‘lgan qiziqish ko‘rsatkichlari keltirilgan. Tadqiqotimiz davomida musiqa terapiyasi, qum terapiyasi, art terapiya va

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-11

o'yin terapiyasi haqida ma'lumotlar berib o'tganimizda, bolalarda o'yin terapiyasiga nisbatan yuqori qiziqish bildirildi. *3-diagramma.*

Yuqorida ko'rib turganingizdek, o'yin terapiyasi bolalarda katta qiziqish uyg'otdi. Chunki maktabgacha ta'lim tashkilotida yetakchi faoliyat turi o'yin hisoblanadi. Shu boisdan, o'yin terapiyasining qiziqarlilik darajasi yuqori ko'rsatkichlarni berdi.

MUHOKAMA

O'yinlar bolalarning rivojlanishida va psixologik muammolarni hal qilishda katta ahamiyatga ega. Ular qobiliyatlarni rivojlantirish, emotsional barqarorlikni oshirish va ijtimoiy ko'nikmalarni takomillashtirishda muhim rol o'ynaydi O'yin terapiyasining pedagogik jihatdan ahamiyati juda katta bo'lib, u bolalarning rivojlanishida va ta'lim jarayonida samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Psixologik ahamiyati. O'yin terapiyasi bolalarning ichki his-tuyg'ularini ifodalashiga imkon beradi; stress, qo'rquv yoki tashvishlardan xalos bo'lishlariga yordam beradi; emotsional barqarorlikni rivojlantiradi; **ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantiradi;** jamoada ishlash, navbat kutish, boshqalarni tushunish kabi ijtimoiy qoidalarni o'rgatadi; muloqot va hamkorlik ko'nikmalarini mustahkamlaydi; **tashvish, qo'rquv va depressiyani kamaytirish;** o'yin orqali bolalar o'zlarining qo'rquvlarini va tashvishlarini, hatto travmatik tajribalarni yanada ochiqroq ifodalashlari mumkin; bu esa psixoterapevtlar yoki pedagoglar tomonidan yordam berish va xavotirli holatlarni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. **Kreativlik va tasavvurni rivojlantirish**-o'yinlar, ayniqsa rolli o'yinlar, bolalarga tasavvur qilish va kreativ fikrlashni rivojlantirish imkonini beradi. Bu, o'z navbatida, bolalarga muammolarni hal qilishda yordam beradi, chunki ular "narrativ" (hikoyaviy) yondashuvlarni qo'llab-quvvatlashadi. Tasavvur va ijodiy jarayonlar orqali bola o'zini boshqarish, stressga qarshi turish va hissiy muvozanatni saqlashda ko'nikmalarni rivojlantiradi. **Xavfsiz muhitda emotsiyalarni qabul qilish-** o'yin terapevtik vosita sifatida bolaning xavfsiz muhitda o'z emotsiyalarini anglashiga yordam beradi. U o'ziga va boshqalarga nisbatan bo'lgan his-tuyg'ularini tushunib, qabul qiladi va bu jarayonni boshqaradi. **Sotsial qayta tiklanish va travmalarni davolashda-** o'yin terapiyasi, ayniqsa, travma (masalan, oilaviy ajralish, zo'ravonlik)ga duchor bo'lgan bolalar uchun samarali davolash vositasi bo'lishi mumkin. O'yin orqali bola o'zining qattiq his-tuyg'ularini engish va tiklanish jarayonini boshlaydi. Travmatik tajribalar o'yin orqali tasvirlanishi, bola uchun ularni qayta ishlashga yordam beradi. **O'ziga bo'lgan ishonchni oshirish-** o'yinlar bolaning o'zini ifodalashiga va o'ziga bo'lgan ishonchni oshirishga yordam beradi. Bu bola o'zining qobiliyatlarini anglab, ijobiy hissiyotlar hosil qilishga imkon beradi. O'yinlar muvaffaqiyatga erishish, xatolardan saboq olish va o'z-o'zini tasdiqlashga yordam beradi.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytib o'tish lozimki, bolalar o'yin orqali dunyoni anglaydi. Ta'lim-tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil etilishida zamonaviy interfaol usullardan, bola uchun eng qiziq va maqbul shakl hisoblangan o'yindan foydalanish samarali natija beradi. o'yin inson o'zligining namoyon bo'lishi, uning takomillashuv usulidir. o'yin kattalar hayotida muayyan o'rin tutar ekan, u bolalar uchun alohida ahamiyatga egadir. Uni "bolalikning hamrohi" deb atash qabul qilingan. U maktabgacha yoshdagi bolalar hayotining asosiy mazmunini tashkil etadi. Mehnat va ta'lim bilan uzviy aloqada bo'lgan holda yetakchi faoliyat sifatida namoyon bo'ladi. Bola shug'ullanadigan ko'pchilik jiddiy ishlar o'yin shaklida bo'ladi. o'yinda shaxsdagi barcha mavjud jihatlar ishga tushadi: bola harakat qiladi, gapiradi, idrok etadi, o'ylaydi. o'yin tarbiyaning muhim vositasi sifatida

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

namoyon bo‘ladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilariga o‘yin orqali tarbiya berish tarbiyachi ishini yanada unumdorligini oshiradi, bolalar xotirasini mustahkamlaydi, bolalar murakkab, o‘zlashtirilishi qiyin bo‘lgan narsalarni o‘yin orqali tezroq anglaydilar. Tarbiya turlarining barchasini shakllantirish har biri o‘sib kelayotgan yosh avlodga juda muhim hisoblanadi. Bolalarga aqliy tarbiya berishda ayniqsa o‘yinning ahamiyati katta. Bolalar aqliy o‘yinlarni o‘ynashlari natijasida ularda miya faoliaytini jadallik bilan rivojlanishi, xotira mustahkamlanishi kuzatiladi. Jismoniy tarbiyani rivojlantiruvchi harakatli o‘yinlar esa bolalarni jismonan baquvvat, ruhan sog‘lom qilishga yordam beradi. Bolalarga yangi ma’lumotlar berishni maqsad qilsag-u buni o‘yin orqali olib borsak, ishimizni samaradorligi ikki karra oshgan bo‘lar edi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Игровая терапия / [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.psychologies.ru/glossary/09/igrovaya-terapiya/ / Загл. с экрана
2. O‘ljayevna O. F. Bolalarda ijtimoiy-emotsional intellektni rivojlantirishda tarbiyachining fasilitatsion yondashuvi //Fergana methodical school. – 2025. – №. 2. – С. 89-97.
3. Urinova F. U. Steam implementation in the organization of activities of the development centers in preschool education //European Journal of Pedagogical Initiatives and Educational Practices. – 2024. – Т. 2. – №. 5. – С. 45-49.
4. O‘ljayevna O. F. ERTA BOLALIK TA’LIMIDA STEAM YONDASHUVINING AFZALLIKLARI //International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices. – 2025. – С. 129-136.